

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Thomae Aquinatis Summae theologiae secunda
secundae, q. 74-189 tit. - Cod. Aug. perg. 166**

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[S.l.], [15. Jahrh.]

Quaestio LXXXI-LC

[urn:nbn:de:bsz:31-61946](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-61946)

Item alia questio **De** Susurracione

Dnde qd dicitur
est de susurracione
Et circa hoc
queruntur duo qd
ut susurratio sit
peccatu distinetu
ad detractione
Et qd hoc sit gnu
Ad i sic patet vi qd susurratio
no sit peccatu distinetu ad de-
tractione Et sic patet qd susurratio
est peccatu distinetu ad detractione
Et sic patet qd susurratio desono locuto
appellat qz no in facie s i aures
loquitur detrahendo s loqui
de alio detrahendo ad detractione
pntet qd susurratio no est p-
tatu distinetu ad detractione
Et sic patet qd susurratio no erit imitator
n susurratio imitator s imitator
idem esse videtur qd detractor
qd ena susurratio ad detractione
no differt Et sic patet qd
Susurratio et biliguus maledi-
ctus est s biliguus vi id esse
qd detractor qd detractor e
supra ligua loqui alit s ab-
sencia et alit ipresencia ergo
susurratio est idem qd detractor
Et sic patet qd susurratio et detractor
sunt seminales detractores
q alior bona negat ul imminuat
Et sic patet qd susurratio et de-
tractio materia que et ena for-
ma sue imodo loquendi quia ut
q malu occulte de ppo dicit
ppt qd similitudine mcedu vnu
palio ponitur In ca v sup
illud no appeller susurratio d
glosa i detractor differat a
mfine qz detractor mcedit de
negre fama pponi Unde a
mala papue de ppo pferat

ex quibus ppo infamari pos-
sit ut salte diminu ei fama
Susurratio aut mcedit a noaz
separe Et patet qd glosa no
videtur Et qd qd dicitur qd
Susurratio subdito iurpa coj
est et i susurratio talia ma-
la pferat de ppo que possit
qtra vni q moue am audiet
s d Et sic patet qd peccator
q turbabit aures et imedio
qtra hinc imittit imitator
Ad i qd dicitur qd susurratio i qtu
dicit malu de alio dicit detrahere
mli tunc differt ad detractione
qz no mcedit simp malu dicit
s qd sit qd possit am unj
turbare q aliu ena si sit simp
bonu et tunc apparet malu
i qtu differt ei cu dicit Ad i
qd dicitur qd imitator differt a susur-
ratione et ad detractione qz imitator
est qui publice alijs fama in-
ponit ul accusando ul quicun-
do q no pntet ad detractione
et susurracione Ad i qd dicitur qd bi-
liguus ppe dicit susurratio in en
sit aiaa m duos mlti susu-
rro ex utiq pte amiaa ru-
pe et i duabus liguis unt
adduos vni duos malu de d
ppt qd dicitur Et sic patet qd
et biliguus maledictus et subdi-
mleas em turbant pacem
habentes
Ad i sic patet vi qd detrac-
tio sit grauus peccatu qd
susurratio pta em or qd
tut mli q alijs mala dicit
s detractor dicit de ppo ea
q sit mala simplr q extali-
bus oltur infamia ul dimi-
uit fama Susurratio at no

LIX

no videt dignum agnoscere
Quod nullus videtur nisi
 de aliquo turpi epa quibus ho
 erubescat. **H**ic autem sunt pta
 que si manifeste de aliquo di
 cutur pmet adatum eliam
 si a occulte pmet ad detrac
 tione susurrato. **g**o derisio no
 e uniu admisso distinctum
Primo qm pta distinguntur p nom
 mta que ppro inferunt. sed
 q derisiones no insup aliud no
 ametur ppro q honore vel
 fama ut detracato alicui. **g**
 derisio no est qm distinctu
 admisso. **g**o q est derisio
 fit ludo vnde et illusio nullu
 aut pmissio. ludo agit. si scio
 q derisio ab omibz pmet diffi
Quo ad q sicut sup dicitur est
 pta uboz q pmet. pefanda
 fut p intentione q forat et
 io p dusa que quib mtedu
 i aliu loquor hq pta distm
 guntur. sicut a aliquo quando
 intendit quicq honore dep
 mere et detrahendo diminue
 fama et susurrando tolle au
 ta. Ita i rridedo aliq mte
 dit q ille qui rridetur eru
 bescat. et q hie finis est dis
 tincta ab alijs. io eia pta
 tu derisionis distingunt ap
 missio pta. **g**o ad q dicitur q
 subsannatio et irrisio queunt
 infine si differunt modo. qz
 irrisio fit ore i ubo et cath
 umis. Subsannatio a naso ru
 gato ut dicitur glosa si d qd p
 habitat i celis videbit eos et
 duo subsannabit eos. **S**alio h
 dra no dicitur sicut pty
 q tu differet agnoscere. sicut

erubescant ad honore
 est em erubescant hor de
 honore sicut dicitur dicitur
 y ad q de ore utuoso alijs
 apud alios et rruentia metur
 et fama apud se ipm bone co
 stie glam. **S**icut in adroz i gla
 ma h est testom. **g**o me
Inde egris deactu turpi i
 uicioso apud alios quide tolli
 tur hois honor et fama. et
 ad h gmelios et detractor h
 ia de alio dicitur apud se ipm
 aut p turpia quo h dicitur
 aliquis p dicitur qstie glam per
 qdaz qfustionez et erubesta
 oay. et ad h turpia dicitur derisor
 et sic patet q derisor qrat
 cu p dicitur uicis imatia differt
 aut infie. **g**o ad q dicitur q pta
 tas qstie et quies illiq manu
 bonu est si dicitur **S**icut xv Genia
 mens. q iuge quum. et ido
 qui qstiaz aliq inquietat qsin
 dendo ipm aliq spale nonim
 tu ei inferat. **I**nde derisio e
 spale peccatu. **g**o ad q dicitur q
Arylo sic q dicitur ut q de
 arilo no possit esse pe
 ccatu morle. **S**icut em pty
 morle qrat caritati. si deris
 io no vi qrae caritati. agit
 em ludo qm mt aicos. **I**nde
 et delusio notatur. **g**o derisio
 no pt esse pty morle. **g**
Per derisio illa vi esse max
 q fit i in iura dei si no ois
 derisio que fit agit i in iura
 dei est pty morle. alioq
 quozq reddunt talis pty
 uemiale. **D**e q pty uer pecc
 rat mortaliter. **S**icut dicitur **g**o ad q

Item alia q̄o q̄ lxxvi De maledictione

ceptu si ludu q̄z tamen
 lz mauore q̄ceptu q̄ eoa q̄tue
 lia ut sup̄ dicitur est et tur est
 que p̄t̄y **Se Alia**
Deinde q̄sidandu e
 demaledicōe Et
 si queritur ut
 puo uty late po
 sit aliquis male
 dice homi p̄ uty late possit
 aliquis maledice irōli catue
 q̄ uty maledico sit q̄t̄y mor
 tale q̄to d̄p̄t̄oe eius adalia
 p̄t̄ata **Sequit̄** t̄y q̄
Ad sic p̄cedit vi q̄ no licet
 ut maledice aliq̄ no e n
 licatu p̄t̄re mandatu apli iq̄
 xp̄us loq̄bat **Et di y ad cor**
xxij **Et** ipe p̄p̄t̄ **Ro vij** **bn**
 dicite et nolite maledice q̄ no
 licet aliq̄ maledice **q̄ p̄ d̄ms**
 tenetur d̄m bn̄dic̄e **fr̄ d̄m**
ii **Andiate** filij homi d̄no **fr̄**
 no q̄t̄ exire eade p̄ced̄e bn̄
 dico dei et maledico hois
Et q̄bat **Ro iij** q̄ nulli licet
 aliq̄ male dice **q̄ p̄ ille** qui
 aliq̄ maledicat vi opt̄e malu
 eius culpe ut p̄ere q̄ male
 dico vi esse ip̄t̄at̄o quoda
 si no licet desid̄re malu aliq̄
 quimo oide opt̄ q̄oibz ut li
 berent̄ amalo q̄ nulli licet ma
 ledic̄e **q̄ p̄ dyabolz** p̄ob̄p̄na
 naz maxie subiectus est ma
 licie **fr̄ no** licet aliq̄ maledicere
 dyabolu sicut n̄ se ip̄m **fr̄ n̄**
Et xxij **Et** maledicat ip̄iq̄ dy
 abolu maledicat ipe uaz suaz
 q̄ multo mm̄ licet maledicere
 hois **q̄ p̄ Ro xxij** quoma
 ledica tu no maledixit d̄no
Et glosa no q̄t̄ ee iusta male

Dicendi causa nisi p̄t̄at̄ ig
 nouatur affectus **fr̄ ho** no p̄t̄
 fac̄e affectu aliq̄ hois n̄ et
 uty sit maledicty adeo q̄ n̄
 licet aliq̄ hois maledice **q̄**
Et q̄ p̄ deut. xxvij di **Male**
 dicty qui no p̄manz ip̄moibz
 leḡ h̄z h̄ d̄yfeud̄ etia p̄uer
 sibi illudentibz maledixit **Et**
fr̄ m̄ Ro y **q̄to** d̄d̄ q̄ male
 dice id̄e est q̄ malu dice **fr̄**
 d̄ t̄p̄t̄ se habz adid̄ q̄ d̄i **fr̄ d̄no**
 p̄modu enuacacōe sicut ad ex
 p̄mit̄ mo iudicatio et sic male
 dice nichil est aliud q̄ malu
 aliq̄ referre q̄ p̄t̄met addere
 nonz **fr̄ in** q̄m̄ maledici de
 tractoribz dicit̄ **fr̄ Alio** dice se
 h̄t̄ adid̄ q̄ d̄i q̄modu cause et
 h̄ quide p̄mo et p̄h̄t̄e p̄p̄t̄
 deo qui oia suo ūbo fecit **fr̄**
 p̄o d̄yxit et sta sut̄ **fr̄ Consc̄p̄**
 aut̄ q̄p̄t̄it̄ hoibz qui ūbo suo
 alios mouet p̄ ip̄m ad ad̄ faci
 endu et ad̄p̄t̄ istatuta st̄ uer
 ba imp̄t̄u mor̄ **fr̄ Tercio** mo q̄
 dice se h̄t̄ adid̄ q̄ d̄i q̄ exp̄s̄to
 queda affectus desid̄ant id̄ q̄
 ūbo exp̄mitur et ad̄ istitu
 ta sut̄ ūba opt̄at̄u mor̄ **fr̄**
 misso igit̄ p̄mo maledico qui
 est p̄s̄m̄p̄lice enuacacōe malu
fr̄ Considerad̄ est de aliq̄ duabz
 ubi s̄b̄e opt̄ q̄ fac̄e ad̄ et uelle
 illud se q̄f̄cutur ibonitate et
 malicia **fr̄ Et** exp̄s̄dit̄ patet
fr̄ inde iust̄ ductus mod̄ quo
 malu d̄i q̄modu imp̄t̄u ut p̄
 modu opt̄ant̄ eade r̄oe e ad̄
 licatu et illiatu **fr̄ Si** en̄ ad̄ ip̄
 et ut opt̄et malu aliq̄ m̄p̄t̄u
 est malu q̄ ip̄m malu m̄t̄en
 dend̄ **fr̄ Et** maledice utiq̄ mo

aut illiati et h' est maledicere
 p'se loquedo Si aut alijs m
 q'at ut optat malu alijs subvoe
 boni sic est licitu n' ai maledic
 vo p'se loquedo s' p'cedend q'
 p'ncipulis intencio dicitur non
 factu ad malu s' ad bonu q' t'git
 aut malu alijs dicitur q' p'cedo ut q'
 t'udo subvoe dupl'ic' boni q'z
 quide subvoe boni usq' et sic
 iudex licite maledicat illu cu p'
 apit usq' pena m'ferr' et sic
 ana' ana' maledicat amathanzado
 Sic ena' q'p'he m'p'avit mala
 q'z p'ctoribz q' q'formates uo
 lutates suam d'icue iusticie lig
 h'is m'p'edones possit ana' q'
 modu p'mat'io' intelligi q'z
 uo d'v alijs malu subvoe ut h'ic
 Puta cu aliquis optat aliquos
 p'ctores p'cti alijs q'itudinem
 aut alijs m'p'edimentu ut ut ipe
 melior efficiatur ut ut saltem
 ab alijs noamto cesset **Ad i**
 q' d' d' q' p'p'ibz maledicere
 p'se loquedi cu intencioe mali **Et**
 s' h' d' adu **Ad iij** d' q' opta
 re aliau malu subvoe boni no
 fratur affectu quo quis s'p'
 aliau optat bonu s' mag' h'
 q'formitatem adu **Ad iij** d' q'
 q' i diabolo est q's'are n'm et
 culpam na quide eius bonae
 et adeo n' ea maledicere licet
 culpa aut ei q' est maledicenda
 s' i **Job iij** maledicat ei qui
 maledicat dicit cu aut p'ctor
 maledicat diabolu p'p' culpa
 se ipm s' h' uice iudicat male
 dicere dignu et s' h' d' male
 dicere auaz suam **Ad v** d' q' af
 fectz p'cedit et si m'f' no u
 d'atur p' t'n p'p'i q'ailu ma
 m'f'f' p'cto p'quo pena est i

fugenda s' h' ana' q'ius sari
 no possit q' deus maledicat s'
 male reptonez p' t'n sari quod
 quod sit maledictus adu s' v'at
 p'nt culpe **Q**
Ad iij sic p'ce vi q' no licet
 creatura irrationale ma
 ledicere maledicere eni p'p'ue vi
 esse licita i q'ntu e' p'nt pena s'
 creatura irrationis no est suscep
 ua n' culpe n' p'one q' om' ma
 ledicere no licet **Q** p' m'nta ir
 racionali m'p'ia uenit n' n'ata
 q' deus fecit h'ic aut maledicere
 no licet ana' m'p'ia ut dicitur
 est q' creatur' irrationis nullomodo
 licet maledicere **Q** p' creatura ir
 racionalis aut est p'manens si
 ut cor' aut est in sensu s' h' p'ia
**Et sicut gregorius d' i in mo
 tu onosu est maledicere no co
 s'fenti uicofu uo si q'p'ct' q'
 nullo mo h'ic maledicere creatur'
 irrationis **Et** q' est q' d'ns male
 dixit s' uic' ut h' d' **Job iij**
Job iij **Job iij** d' q' benedictio
 ut maledictio adilla re p'p'e
 p'p'inet cu p' ad bene ut ma
 le q' t'ge s' irrationali creature
 Creatur' a irrationibz bonu uel
 malu d' q' t'inge iordie aduatu
 ra uoloz p'p' q' s' h' **Ad iij** d' q'
 aut aduatu m'lti **Ino** q' d' mo
 p'modu subuenom' i q'ntu s' h'
 exatur irrationibz subuenitur
 huane n'nti et h' mo d'ns h'oi
 dixit **Gen iij** maledicta erit
 mope tuo ut s' p'one s'ilitate
 h'oi p'umetur et ita ana' m'
 telligit q' h' d' **Gen iij** **In d'ca****

de

hōra tua Et infra maledic
tu horren tuu Sic ena dan
id maledicta motus gelboe
si qd. gopone Alio mo crea
tura rational ordiatur adra
conale pmodu significatiois
Et sic dno maledictu fialue
am ifignificatiois iudee. Tercio
mo ordiatur creatā irrol adra
conale pmodu qtmont. f te
pō ut lon. Et sic maledictu
Job diei natiuit sue ppta culpa
original q nastendo qrupu
et ppta septies ponalitates
Et ppta h ena pta intelligi da
uid maledictu esse motibz gelboe
Et legit u. f. i. f. pta cedez
ppta que iero qruperat. Male
dicit aut rebuz irronalibz i
quatu sut creatie dei est p
atu blasphemie. maledictu aut
eis si se qsidat est onofu et
vamu et pgnō illiatu. Et p h
pat. fo adobicta q
Ad h sic pte vi q maledic
no est pty mōrle. Aug
em' iomela digne pmpato
rio mult maledictioz m' leua
pda h aut sut uemalia. q ma
ledico no est peccatu mōrle
si ueiale q Et que exleu
motu ment' pcedit no uidet
esse pta mortalia si mterdu
maledico exleu motu pcedit
q maledico no est pty mōr
le q Et grauius est malefici
q maledicē. si malefici no p
st pty mōrle q mto minus
maledicē q Et q' nichil exdu
aragno di n' pty mōrle. si
maledico excludit aragno dei
si i' p' adcoz vi. Neqz male
diu neqz rapitaz regni dei

possidebit q' maledico est q'
tatu mōrle. Mo ad q' male
dico de qua nunc loqmur est
p'p' nūc p'cedat malu q' ali
p' ut impetudo ut optudo uelle
aut ut impio moue ad malu al
teiz si se repugnat caritati qua
diligim' p'p' i uolentes bonuz
ip'ius. Et ita si sui q'q' est
p'p'm mōrle et tanto grauius
p'p'o p'p'ona nū maledicōz mag
amare et rueri tenem' Inde
di' Leuit. xx. Et m' maledic
it' patri suo et matri morte
moriatur. q'p'p' tu ubi maledi
ctiois platu esse peccatu uema
le ut p'p' quitate mali q' quō
alti maledicōdo imp'at' ut ena
p'p'ter affm' eius qui p'p'ort ma
ledicōis ubi du exleu motu
ut excludo aut exsurp'p'oe ali
qua talia uba p'p'at' qua p'p'ia
uerbor' maxie exuffu p'p'p'ia
tur ut sup' dōy est. Et p' h' p'
fo adob' q
Ad h sic pte vi q maledi
no est pty mōrle. Aug
em' iomela digne pmpato
rio mult maledictioz m' leua
pda h aut sut uemalia. q ma
ledico no est peccatu mōrle
si ueiale q Et que exleu
motu ment' pcedit no uidet
esse pta mortalia si mterdu
maledico exleu motu pcedit
q maledico no est pty mōr
le q Et grauius est malefici
q maledicē. si malefici no p
st pty mōrle q mto minus
maledicē q Et q' nichil exdu
aragno di n' pty mōrle. si
maledico excludit aragno dei
si i' p' adcoz vi. Neqz male
diu neqz rapitaz regni dei

ada difford. q' maledictio est
quor' q' detractio. Causa
peninet signo si ille qui ma
ledicit causat malu suo impio
ille aut qui detrahit sol' sigt ma
lu' in ex'no' suu' q' p'rat ma
ledicty q' detractor. C' q'na
est q' detractio no' pt' bn' fci
Maledictio aut' fit' bn' et male
ut' exdit' q'na' q' q'ior est de
tracto q' maledictio. C' q'na
fit' r' i' h'itu est dup' est malu' fit'
culpe et p'one. Malu' aut' culpe
p'one est ut' ibide ostensu' est
Unde dicit' malu' culpe p'one
est q' dicit' malu' p'one d' no' fit'
ide' modus d'endi / adq'uelos'u
igitur susur'one et detractoez
et ena' d'ersare p'tinet d'ie ma
lu' culpe. si ad maledictem q'na
nuc loq'mur p'tinet d'ie mal
um' p'one no' aut' malu' culpe
nisi forte sub'one p'one / no'
tame' est id' mod' d'endi. Ra
ad p'data m' r'ia p'tinet d'ie
malu' culpe solu' enut'ando q'
maledictoez uo' d' malu' p'one
ut' causando p'modu' impy' ul'
optado. ipa' aut' enut'atio
culpe p'one est i'q'ntu' aliq' no'
c'ntu' ex'ly q' p'io m'fert. q'
u' aut' est no'c'ntu' m'ferre
q' no'c'ntu' d'elid'are r'etie p'i
bus. Unde detractio si q'muez
r'ioz q'na' q'na' est q' maled'
no' simplez d'elid'iu' ex'p'mes
Maledictio uo' que fit' p'modu'
mpy' cu' heat r'ioz cause pt'
esse detractoez q'ior si ma
uo' no'c'ntu' m'ferur' q' fit'
d'eng'uo' fame ul' leuor si
immus / et h' quide' acc'p'eda
sint si ea que p'fe p'tinet ad

r'ioz h'oy uioz possut' aut'
et alia p'at'nd'is q' d'ari q'
p'dicta uia ul' auget ul' min
luit. C' q'na' d' q' maledictio
n'ature i'q'ntu' r'etia est re
dudat m'deu' et sic p'at'nd'is
habz r'ioz blasphemie / no' a'
si maledictur' creatura p'culpa
et eade' r'io' est de detractoez
C' q'na' d' q' sicut d'ny' est ma
ledictio m'cludit d'elid'iu' mali
Unde si ille qui maledicit uelit
malu' d'elid'iu' aliq' d'elid'io
no' differt abh'omada / differt
in q'na' acty' ex'ior ad adiat uo
lutati. C' q'na' d' q' r'io' illa p'
cedit de maledictoez si q' ipor
tat impy' C' q'na'

Deinde q'ndu' est
d'ep't' q' s'it' r' uo
lutaias q'mutaco'es
et p'mo d'elid'iu' d'ile
ca q' q'mittit r'emp
co'ibz et ued'ioibz
p'o' d'ensura que fit' i'mutuo' r'
aliab' em' q'mutaco'es uoluntaias
no' i'u'ent aliq' sp'os q'na' q' d'is
b'gnat' ar'ap'ia ul' furto. C' q'na'
p'mu' queruntur i' q' p'mo de
iusta uenditoez ex'pte p'ay' uty'
lucrat aliq' uede' plus q' uale
at' p' de iusta uenditoez q'na'
ta rei ued'at' q' uty' teneatur
uedito' d'ic' uiam rei ued'ite
C' q'na' uty' h'atu' sit' ad nego'aa
do plus uede' q' amptu' su' q'
C' q'na' sic p'cedit. v' q'na' q'na'
h'ate possit uende' re
plus q' ualeat. Iustu' em' r'io'
c'antombus h'uarie uite s' leges
c'ules d'elid'iatu' / si h' ead'
h'atu' est amptoi' et ueditoi'
ut' se iure d'ec'p'at' q' q'dem

et emptione iqtz fit fraudulencia

fit iquatu uenditor plus ue
 dit reu q ualeat emptor n
 mm q ualeat q licitū est q
 aliquis uedit re plus q uale
 at qd illud q e orbis qme
 vi esse nate et no esse ptm
 Et sicut Aug 9 i serm xiiij det
 dictu quibusda mmm fuit aboi
 bus acceptatu uili uisio eme
 et care uende Qui ena qsonat
 q di qm xiiij malu e malu est
 dicit ois emptor et cu irossu
 glatur q licitū est ad carue
 de et uiliq uede q ualeat q
 qd vi esse illicitu si exque
 rone agatur id q si debz ex
 debito honestat Et s Pthm
 rii eth i amicaa utilis recon
 pensio fieri debet si uilitatez
 q qsecutus est ille qui bnficiu
 suscepit que quide qm excedit
 valore rei date sicut qtingitru
 aliquis muloi re aliq mdigz ut
 adprou autandu ut adaliq rom
 adu gndum q licet mactatu q
 nomis et uedraoms aliq du qm
 auoi pno q ualeat q Et qm q
 q di qd viij Qua quicunq mult
 ut faciat uobis honos et uos fa
 nte illis si nullus uult sibi rem
 uendi carue q ualeat q nullq
 debz ali uende re au q uale
 at qd qd q fraude adhibere
 adli q ad plus iusto pao uend
 atur ois ptm est mpm aliq
 decapit pxi mdapnu qm Unde
 et uiliq d i nlo deoffic tolle
 du est exorebus qthendis ome
 mediam no licitatore uenditor
 no qui q se licetur emptor ap
 ponet si aut firus defiat tur
 de empoe et uendice dupli
 loq possug Uno mo si se et fm
 h empoe et uendice uidetur
 esse mroduca ppm utilitate

uiliq du s vnus mdigz re al
 telus et eg Sicut pth qthm
 i i pthice q aut ppm uilitate
 inductu no debz esse maig iq
 uame vms q aliq Et io debz
 si eqitate rei mt eos qm msa
 tu qntitas aut rei que iustu
 hois uenit mesuratur si pau
 datu adq est uentu mmmma
 Et di io eth Et io si ut
 pau excedat qntitate ualor rei
 ut eg red excedat pau tollet
 iusticie eqtate Et io raiq uende
 aut uilius eme re q ualor est
 si se iustu et uiliatu Alio mo
 possug loqu de empoe et uedi
 cione si q pcedens cadit uili
 tate vms et det metu alti
 Puta cu ad multu mdigz hie
 re aliq et aliud ledit si ea ca
 reat et mtali casu iustu pau
 erit ut no solu respicit adue
 que uendit si addapnu q uen
 ditor exuendice maury et s
 licite potit ad uendi plus qua
 ualeat henti Si uo ad multu
 uenit exore aliq q accep e
 uo qui uendidit no dampnificatur
 carendo re illa no debz ea sup
 uende q uilitas que aliq accepit
 no exuendente si exordice eme
 tis est nullus aut debz uedere
 alti q no est suu licet possat
 ei uenda dapnu qd pnti Ille
 tamen qui exre aliq accepta ml
 tu uenatur pt qm sponte aliq
 uendat sup eroga q pmet
 aduq honestatez q Ad i q d
 q sicut supra dictu est lex hua
 na qto datur maq sut multi au
 tute defraetas no aut dat sol
 utuosio Et io lex huana no po
 but pthibe q q est q utute si
 ei suffiat ut pthibeat q destru
 ut hoim quietum alia uo heat

quasi lata no qua ea apphet
 sed qua ea no sunt sic igitur
 habz quasi latu pena no indu
 cansi si absz fraude venditor re
 suam supuendat aut emptor
 uilius onat nisi sit minus ex
 cessus quia tunc ea lex huana
 cogit aduersuendum. Puta si
 aliquis sit deceptus ultra di
 midia iusti pte qditate. Et lex
 dicit nichil ipuunt velmquid
 qd sit ututi qd in. Unde si dicit
 lege illiati reputat si tempo
 rone at uedice no sit equitas
 iusticie obseruata et tenet ille
 qui plus ht reuensue ei q
 d iusticia est si sit notabile
 dampnu qd id dicit qd iustu qd
 u rex qm no est puctaliter
 detrimatu si magis i quadam
 existatione consistat ita qd mo
 dia addico ut diminiuo non
 vi tollit equitate iusticie. Ad
 qd dicit qd sicut Augu ibid dicit
 minus ille ut se ipm uendo
 ut alios expiendo udi uelle
 eme et tunc uende oibz id e
 dedit esse qm si qui i uera
 mou est pt quisq adipsu hui
 iusticia qua hinc resistat et ui
 cat. Et pmt exemplum de q
 dicit qui modicu pau daquo
 da libro ppter ignorana qd
 bilati iustu pau dedit. Unde
 putet qd illud qm desidei qm
 est nate si magis et id qm est
 mult qui plata sua uicors
 redit. Ad qd dicit qd iusticia
 qmutata qsidat pnapaliter
 equitas rei si ueritica utl
 qsidatur equitas uilitat et id
 requensuo si debz fuititate
 pcepta tempore uo si equi

Ady sic pte vi q uedico
 no reddatur illiati et
 illiati qd defectu rei uedite
 minus em tota sit pofanda
 ure qd rei qd stabit. Et pte
 defectu pte stabit no uedetur
 reddi uedico rei illiati qd
 si ad uendat argenti ut auria
 ultimati qd e uole adomo hu
 manos usus ad qd nam est ar
 gentu et aur. Puta aduasa et
 adalia hui qd mltio m et illi
 uita uedico si sit defectu i alio
 qd defectu exopte rei qd est
 si pte maxie vi iusticie co
 tritari que iequitate consistit
 qd a pntu qdatur
 mesure aut reo que iusu hui
 uenit no sit detrimate sed
 alibi maues alioi mores
 et putat pte uo et hui qd no
 qd uentari defectu expte rei
 uedite et ita vi qd ex hui uen
 dico no reddat illiati qd
 Ad defectu rei qm si ei que
 meo qualitas de est. si ad qd
 lato rei qd standat quibus ma
 gna sua qd pterst uedicoibz
 de est qd no reddat uedico
 illiati qd ter defectu rei qd
 qd est qd Ambrosius dicit qd
 Regula iusticia manifesta est
 qd auo no doliare vnu dei
 reat bonu n dano ilusto
 affice qd qua n ad dolo
 rei sue. Et dicit qd qd re
 que uendit dup defectu qd
 datur qd dicit quida si pte
 rei et habet quide defectu
 si uenditor qdatur uo qd ue
 dit fraude qmittit uedico

fit ul' committit iempcoe et vendicoe

Unde uedico illiata dicitur **Et**
 hoc est q' de quosda **Ma. 1. Ar**
 getu tuu usum est istoria **Di**
 nu tuu mixtu est aqua q' em
 p' mixtu est p'nt' defru q' tu
 ad spem **Illud** d' defectus est
 si p'ntate que p'ntatur q'nta
 tur **Et** io si quib' scent' defi
 neri mesura utit' iuendudo
 fraude q'mittit' et est illiata ue
 dicio **In di' deut. xxxv** No
 habebis m' saculo diuisa p'oda
 maig et m'ij n' e' m' domo tua
 modus maior et minor **Et q'**
 ea subdi' **Abhorreat** em dno
 eu qui facit h' et adu'sat omes
 iusticia **Terius** defectus est q'
 p'ce qualitat' p'nta si aliquis
 aut infirmu uedat q' sanum
 q' si quib' scent' fecit fraude co
 mittit' iuendicoe **Unde** illi
 ata uendico **Et** iombz talibz
 no solu ad p'ccat' iusta uedi
 coe faciendo s' ead' adu'sat' o'
 tenetur **Et** no eo igno'ate
 ad p'dictoz defectum i' uen
 dita fut' **Venditor** quide no
 p'ccat' q' facit iustu m'ia no
 t'atue eius op'io est iusta ut
 ex p'p'dict' fut' **Venditur** in
 ai adu's notia p'uent' d'ap
 ni i'compensac' emptor' et q'
 d'ay est de uendicoe ead' est m
 telligendu ex p'ca emptor' **Contingit** em
 q'nt' ueditore arde suay rem esse m'ij p'ao
 sam q'nt' ad spem sicut si ali
 q' uedat auz loz auricala
 emptor' si id q'ntat iusta em
 et adu'sat' tenet' et eade
 u' est de defectu q'ntat' et q'
 utat' **Ad i' q'** d' q' auz et
 argenti no solu cura fut' p'p'

utilitate uasoz que ex eis fab
 ricantur aut alioz h'ij s' ead' q'
 p'p' dignitate et puritate s'be
 ipoz **Et** io si auz et argenti
 aballemas facta uera sp'z no
 habeat auri et argenti est s'iuu
 dulenta et iusta uedico **P'fer**
 ti u' sint aliq' utilitates auri et
 argenti ueri s' n'ales op'ioz q'
 loz que no q'nerit auro pal
 emia' sophisticato sicut q' h'
 p'ntate letificandi et q' quosda
 infirmitates medicinalit' iuuat
 s' p'p' q' ead' p' p'om iop'aco
 et diu'ij i' sua p'ntate p'manz
 auru uex q' sophisticatu **Sicut**
 p'alt'ima fiet auz uex no est
 illiati ipm p'uo uende q' m'ij
 p'hibet arte uiuac' ai aliq'bus
 naturalibus caus' ad p'ducendu
 n'ales et uerbo effectus **Sicut**
Lugy d' iij d'it. d' d'ij que
 arte demonu fut' **Ad i' d'**
 q' mensuras uex uenalia ne
 esse e' m'duis' lor' esse diuiso
 p'p'ca diuisitate copie et iopie
 uex qua ubi res mag' habu
 dunt q'suauer' esse maiores
 mensure **Sumo** quaz in loco
 adu'satores ciuitat' p'tinet de
 timare que fut' iuste mesare
 uex uenalia **Pensat** q'dicant'z
 loz et uex **Et** io has mensu
 ras publica aucte ut q'suatu
 die institutas p'ure no licet **Ad i' d'**
 q' sicut **Lugy d' iij d'**
 p'uitate di' **P'au** uex uenaliu
 no q'sidat' h'ij gradu nate ai
 p'ij plur' uendat' vnz equis
 q' vnus f'uid' s' q'sidat' s' q'
 res iustu hois uenit **Et** io
 no optet q' ueditor' id emptor'
 q'sidat' oculo' rei uendite

qualitates. si illas solum quas
reddunt huiusmodi usus apta
puta quod equus sit fortis et bene
curat et sicut moris. habet a
qualitates de facili venditor
et emptor cognoscere possunt
Ad hunc sit tradit vi quod ve
nditor non tenet dare vi
am rei vendite. Tu enim vendi
tor emptore admodum non
rogat vi eius iudicio re que
vendat suppone. si ad eundem p
tinet iudicium et agitur rei non
quod vi imputandum venditori si op
tor suo iudicio deceptus po
tuitate emedo absque diligentia
quis sicut deceptoribus rei. **¶**
Sicut ut quod aliquis id faciat
vnde eius operatur impediantur
si ad uiam rei vendende vid
etur impedit sua venditor. **¶**
In illis. In hoc de offi. induit
quia dicitur quod tu absurdum
quod si domini iussu ita pro paret
domini postulenta vendit quod ve
nditor non tenetur dare viam rei
vendite. **¶** Hag est motus
hominum ut agatur iura utitur quod ut
agatur iura rei que vendunt
tur. si homo non tenet tunc quod sibi
dare et utitur die de hinc que
quod tenet aduicium quod nulli
debeat dare statim quod multo
magis tenet venditor viam rei
vendite die quod quod illi dudo
emptori. **¶** Si ad tenet
dare defectu rei vendite si non
est in immutat depro. si quod
diminuetur depro sine iura
rei vendite pro ad a. Puta
si venditor deperens tunc
ad locum ubi est carystia frumti

stiat multos posse uenire quod defe
ctum quod si fuerit alienatus non
quod dicitur dicitur hinc aut non quod
dare uenditor. **¶** Et dicitur quod per
racione non uiam rei vendite. **¶**
quod est quod Ambrosius de iur. de offi.
Inquit uiam eorum que uenit
pro uenit. ac non tenetur uendi
tor quod uiam emptor insierit
doli actione uariatur. **¶** Pro ad
quod dare aliam actionem quod uiam ut de
pro si est illatum quod non sit
necum quod homo alii pro det auxilium
ut quod illi quod ad eum quod
procurator. si si solum est nunc
aliquo tunc de iudicio Puta
ad aliam eius uiam subdat. ut
tu non pro a. Valium subuenit
Venditor autem qui rei uiam
dare pro a. ex hinc pro dat emp
tori datur ut quod uiam quod
rei uiam et offert si eius pro
eius officio datur ut quod uiam
iuribus possit. datur quod uiam
si pro hinc uiam uiam que uiam
de pro uiam mor si pro. pro
non pro hinc uiam uiam rei
reddat impedit ut non pro. uiam
ta si ad aliam uiam equum
claudicantem pro uiam ut uiam
sunt domini pro firma ut uiam
corruptum ut uiam pro bono
Inde si hinc uiam sit uiam
et uiam non deperat erit illata
et dolosa uiam. et tenet
uiam ad datur uiam depro.
Si non uiam sit uiam pro
tu equus est uiam ut tu
uiam rei et si non pro uiam ue
datur. **¶** Et tenet esse querens ab
is et si uiam pro hinc uiam sub
trahat quod uiam depro non tenet

et

uenditioe

ad manifestandum uiam rei qua
 facta est per hanc uiam emptor
 uellet plus subtili de quo q
 esset subitendu unde potest
 late uenditor idem potest
 qdula uiam rei retinendo **Ad**
 i qd qd q iudici no pt fieri
 nisi dare manifesta **Inqstz**
 am iudicat que qstz **Et dr**
 i i **et dr** **Unde** si uia rei que
 uendenda pponit sic ocula
 n puenditore manifestentur
 no sufficet qmittit emptori
 iudiciu ferus aut effi si essent
 uia manifesta **Ad** i qd q no
 optat q ab ipone uiam rei
 uendende pnuat qua si p di
 cet uiam extrent emptores ab
 onedo du ignoraret alias qd
 tones rei iqual est bona et
 uilis i si singularit est duedu
 uiam rei qui ademonduat re
 dit qui qz sit omis qd uones
 aduice qpare bonas et mal
 ac nichil em p p b; re aliquo
 cosat imult alijs uide esse
Ad i qd q qd ho no te
 neat simplr omi hoi dre ui
 latione d qd que p tnet adu
 tutes tenetur in reatu illo de
 hys dre uitate qn exaiq feto
 alti quadu mmet m detmetu
 utur no dicit uitate et sic
 mposito **Ad** i qd q uiam r
 fiat re ipna esse imor ua
 lor q uideat si i casu p m sso
 i fatur uo ex pstat esse m
 non ualor q psequetu negon
 ator q abemebz ignonitua
 unde ueditor qui ueda rem
 si qm ad uerit no vi qtra
 uisana facta si q fatur est
 no exponat si in exponet

ut de quo subitetur habundam
 aor esset utur qdus ad hoc
 no uideatur tom qm sse d bto
Ad i qd sic pcedit vi q no
 licet negociando ad caru
 uende q eme **Et em** **Trise**
sup **dr** qd qz quauqz re qpar ut
 integra et imutata uendedo
 luatur ille est mercator q de
 tepto dei ciatur **Et uide** **casti**
odrig **st** **dr** qm no qgnou
 uittatim ul negociator si alia
 hys **Quid** iquid est aliud nego
 tiaco nisi uilius qpare et caru
 uelle distriche et subdit nego
 ciatores tales acat dms deta
 plo si nullus erat de tepto ni
 qpt aliq p b; q talis negocia
 est p b; **q** **Con** iusticia est
 q ad caru re uendat q uale
 at ut uilius onat ut ex dnt ap
 parat si ille qui negociando car
 uis re uedat q omi nar est
 q ut uiliq omi q ualeat et a
 ruis uendat q h su pto fieri
 no pt **q** **109** **dr** **Negocia**
 tore dicit exiopo dunte ex
 ignobili gloriou q qda peste
 fuge no aut negociaco dicit
 q mt dueda esse vi nisi qpt
 p b; q negociando aliq uiliq
 eme et caru uende est p b;
q **q** **est** **q** **Auga** **dr** **sup** **dr**
dr qm no qgnou uittatim ne
 goniator auduo ac pendi pda
 pro blasphemar **q** **q** **q** **q**
 uia mchur et peierat si h
 uia hoi sut no art q sine
 hys uia q q pt q negoci
 ai h se no est illiati **q** **100** **dr**
 q ad negociatores p b; q mu
 tuatib; reu iuste **Et** **aut**
ph **dr** **ip** **o** **polluere** **du** **est**

reu. q̄mutatio vna quide q̄
 nālis et nā p̄p̄ s̄iū sit q̄mu
 tatio rei ad rem ul' rei et de
 nāioz p̄p̄ nōtate uite et ta
 lis q̄mutatio nō p̄p̄ p̄met
 adnegotioē s̄ mag' adp̄o
 nomios ul' q̄ollucos qui ha
 bent quide ul' domū ul' ciuita
 ti dārebus necessāie aduila
 Alia uō q̄mutatio s̄ p̄oē ul'
 denāioz addenāioē ul' q̄m
 rei addenāioē nō p̄p̄ res
 nāis uite s̄ p̄p̄ lūz querēdu
 Et h̄ quide negotioē p̄p̄ v̄
 adnegotioē p̄tūa s̄ p̄p̄
 aut p̄ma q̄mutatio laudabilis
 est quia defuit nōt̄i s̄a aut
 iuste utyatur q̄ p̄tū est d̄p̄
 defuit nōt̄i lūz q̄ t̄m̄ nō
 h̄t̄ s̄ m̄p̄tū tendit et iō nego
 tatio s̄ se q̄s̄idata q̄da t̄p̄tū
 d̄me h̄t̄ m̄p̄tū nō m̄p̄tat defu
 rātoē suem honestū ul' nec
 s̄s̄iū lūzū t̄n q̄ est negotioē
 s̄m̄s̄ et si iū rei nō m̄p̄tet
 aliq̄ honestū ul' nāim n̄ t̄n
 m̄p̄tat iū rei uicōsū ul' utū
 v̄ q̄m̄ Unde nichil p̄hibet
 lūz ordināi ad aliq̄ sine nec
 s̄s̄iū ul' etiā honestū et sic
 negotioē lūzā reddet s̄icū tū
 ad lūzū modū q̄ negotioē
 d̄o quēit ordiat addom̄ s̄uē
 sustentāioē ul' etiā ad subuēme
 du indigentibus ul' etiā tū ad
 negotioē m̄tendit p̄p̄ pub
 licā utilitate ne res nāe adu
 tā p̄re defornt et lūzū ex
 petit n̄ q̄ s̄m̄ s̄ q̄ s̄p̄endi
 labor. Ad. i. q̄ d̄ q̄ ubi
Erise est intelligēd' de negotio
 acōē s̄ q̄ ul' s̄m̄ m̄lūo

q̄statuit q̄ p̄p̄ue v̄ q̄ ad
 re nō m̄mutata t̄riū uendit
 si em̄ re m̄mutata t̄riū uendit
 v̄ q̄m̄ s̄u labor acōpe q̄m̄
 et ip̄m̄ h̄orū q̄ossit lūzē t̄endi
 nō s̄icut ultimū s̄m̄ s̄ p̄p̄ter
 aliū s̄icū necessāi ul' honest
 tu ut d̄tū est. Ad. i. q̄ d̄ q̄ nō
 quōq̄ t̄riū uendit aliq̄ q̄ em̄
 it negotioē s̄ s̄olu qui ad h̄c e
 mit ut t̄riū uendat. Si aut
 emit re ut nō uendat s̄ ut t̄n
 est et postmodū p̄p̄ aliqua
 causa cā uendē uelit nō est
 negotioē q̄m̄ t̄riū uendat
Et em̄ h̄ lūzē facit ul' q̄ rali
 quo re melioruit ul' quia p̄
 um̄ rei est mutatu s̄ d̄iūstite
 lōi ul' t̄p̄e et p̄p̄ p̄iūdu cui
 se expōit m̄fferendo rē d̄loto
 ad lōi ul' eam̄ s̄icū s̄icū s̄icū
 et s̄ h̄ n̄ eūp̄rio n̄ uenditōē est
 iusta. Ad. i. q̄ d̄ q̄ d̄cā nō s̄
 lu debent abstinē ab h̄is que
 s̄u s̄ se mala s̄ etiā ab h̄is q̄
 h̄ut s̄m̄ mali q̄ quide nego
 tatioē q̄m̄ḡit t̄n p̄p̄ h̄ q̄ est or
 dinata ad lūzū t̄rem̄ cuius de
 rui debent esse q̄t̄p̄tores t̄n
 etiā p̄p̄ s̄icū negotioē
 uicia q̄ difficult̄ exiūt nego
 tiator ap̄t̄ laborē. Et d̄cā
et p̄p̄ et alia causa quā
 negotioē n̄m̄d̄ q̄m̄ s̄cula
 ribus curis m̄plicat et p̄p̄
 app̄ualibus retrahit. In ap̄lo
d. i. ad h̄c q̄ nemo m̄lūo
deō iūlicat se negotioē s̄cula
bz h̄ t̄n r̄c̄t̄ uti p̄ q̄mutatioē
s̄e q̄ ordiat aduicite uite em̄
do ut uendendo q̄ q̄

Item **Alia q̄o** **q̄. lxxviii** **De** **Usura**

Deinde q̄s̄d̄andu
 est de p̄to usure
 q̄mittit mutuo
 Et si queratur
 in p̄mo ut p̄t̄m
 sit accipe p̄mutu
 ma mutuata q̄ e accipe men
 sura **P** ut licet p̄ode q̄m
 q̄ ubi t̄te accipe q̄ n̄ exp̄sa
 none mutui **S**o ut ad resti
 tue teneatur id q̄ dep̄t̄ua u
 suaria iusto luco luctus est **P**
 ut licet accipe mutuo p̄mutu
 an sub usura **S**e **q̄**
Ad se q̄m in q̄ accipe usi
 ni p̄p̄t̄ua mutuata no
 st p̄t̄m **N**ullus em̄ p̄ccat
 ex hoc q̄ sequit̄ exemplū p̄pi
S dom̄i dese ip̄o dicit **Luc**
vii **S**ro ueniens ai usura
 exp̄ḡsa illa s̄ p̄p̄t̄ua mutu
 ata **S** no est p̄t̄m acc̄pe usu
 ni p̄mutuo p̄ccat̄ **S** **S**icut
 di ip̄o dicit̄ em̄ immaculata q̄
 s̄ p̄t̄or p̄t̄m s̄ lege d̄ma
 q̄e aliq̄ usura **S** **Deut** **xxiii**
No f̄nabis fer̄ tuo ad usuram
 p̄mutu n̄ fruges n̄ alia p̄t̄m
 um **S** alieno et q̄ plus est et
 ip̄mu r̄p̄mittit̄ p̄lege sua
 ta **S** **Deut** **xxiii** **f**enab
 gentibus multo et ip̄e anullo
 fer̄no accipies q̄ accipe usura
 no est p̄t̄m **S** **P** in rebus hu
 manis deturatur iusticia p̄leg
 ed ciuiles **S** s̄ eas q̄ creditur
 usuras accipe q̄ v̄ no esse
 illiatu **S** **P** p̄mittit̄ q̄s̄lia
 no obligat̄ ad p̄t̄m **S** **Luc**
vii **I**nter alia q̄s̄lia p̄mittit̄
 date mutui nichil inde speritas

q̄ accipe usura no est p̄t̄m **q̄**
P p̄m accipe p̄o q̄ q̄s̄ f̄ice
 no tenetur no v̄ esse s̄ se
 p̄t̄m s̄ no iquolibz casu ten
 fer̄uaz h̄no ea p̄p̄o mutu
 are q̄ licet ei alii p̄mutuo
 accipe p̄m **q̄** **S** **A**rgetum
 monetatu et luasa formatu
 no differt spe s̄ licet accipe
 p̄m p̄uasit̄ argetu adomo
 datio **q̄** em̄ licet accipe p̄m
 p̄mutuo argeti monetatu usu
 ra q̄ no est s̄ se p̄ccat̄ **q̄**
S **S**icut p̄t̄ licet accipe re qua
 ei d̄no rei uoluntarie tradit̄
 s̄ ille qui accipit mutui uolita
 rie tradit̄ usura **q̄** ille q̄ mu
 tuat licet p̄t̄ accipe **q̄** **q̄**
q̄ di **exo** **xxii** **S** p̄mutuam
 mutua dedit̄ p̄lo meo paup̄i
 qui h̄tat̄ t̄m no in q̄b̄o eu
 q̄ actor n̄ usur̄ off̄m̄ed **q̄**
q̄ **q̄** accipe usura p̄p̄t̄ua
 mutuata est s̄ se iustu q̄
 ueditur id q̄ no est p̄q̄d̄ ma
 feste r̄q̄litas q̄s̄tutur que
 iusticie q̄rat̄ **A**dauz euiden
 am̄ sc̄ndu est q̄ q̄a reo fut̄
 q̄ usus est usay reo q̄sup̄o
 sicut v̄mu q̄sum̄ eo utedo
 adpotu et t̄m q̄sum̄ eo ute
 do adabu **I**nde m̄talibz no
 debz seorsu q̄p̄t̄u usus rei
 are ip̄a s̄ cuiusq̄ creditur usy
 ex h̄ ip̄o q̄red̄ reo et p̄pter
 h̄ m̄talibus p̄mutui t̄s̄fert̄
 d̄annum **S** si quibz seorsu
 uellet uende v̄mu et seor
 su uellet uende usu v̄mu ve
 de eand̄ reo h̄o ut uendet
 id q̄ no est **I**n manifeste q̄

uendit
 accipe q̄m
 ut licet
 s̄ p̄t̄or
 ul hono
 idy d̄ q̄
 alq̄ q̄
 u qui ad
 e
 dat̄ **S** **S**icut
 dat̄ s̄ ut ten
 ḡp̄t̄ d̄m̄
 dat̄ no est
 q̄ uedit
 e ut q̄ r̄di
 t̄ qua ip̄o
 s̄ d̄m̄t̄e
 p̄p̄t̄u cu
 do r̄d̄loco
 ei f̄nado
 uendit̄ est
 d̄m̄ no s̄
 d̄m̄p̄o que
 a d̄m̄p̄o q̄
 uide maḡ
 h̄ q̄ est
 u i uiḡle
 p̄t̄ores in
 gonat̄o
 d̄m̄t̄ nego
Ad d̄m̄t̄
 d̄m̄p̄a qua
 am̄ f̄nada
 licet̄ et p̄p̄o
 ip̄o **D**u ap̄
 no m̄talibz
 d̄m̄p̄o f̄nada
 p̄ mutuo
 r̄te licet̄ em̄
 q̄ q̄

iusticia peccat et sibi rone
iusticia gmittit qui mutuat
vnu aut tritici petos s' du
ad responsioes **Q**ua qd
restituaz equis rei **A**lia uo
pau usq q usura dr **Q**uoda
uo sut quoz usus no e ipsa
rei assupio sicut usus domus
est inhabitatio no aut dissipio
Et io mtalibz seorsu pt utru
q qd di **Q**uata cu aliqo edit
aliu dominiu domo rehuato s'
usu adaliq tpus **E**t eq' cu qo
gradit aliau usu domus vstr
uato sibi eius dominio et ppt
h' hanc pt ho acipe pau pu
su domo et pt hoc pete
Quoniam gmodata sic puz
igduoee et locaoe domo **P**e
ticia aut s' puz **iv ethi** **E**t
ip' polluce pntipah est me
ta adgnitaoes fmedas et
ita puz et pnapalis peccu
me usus est ipsus gsumptio
sue distratio s' q' imutaa
ones expenditur et ppt hor
s' se est illiam pusu peccue
mutuato acipe pau q' dr us
ura et sicut alia iuste acqui
sita tenet ho vstric ita pe
ticia q' pusura accepit **Q**u
i q' dd q' usura ibi methapho
rice accipitur q' sup ex p'ca
bonoz spualiu qua expigit do
uolens ut in bonis acceptis ab
eo s' p'ficiamus q' e aduulua
te mag no eius **Q**uoniam
Judeis p'hibiti sunt acipe us
ura q' fructibz suis s' iudeis q'
q' dat mtallq' q' acipe usura
aquonaz hanc est sumptu malu
debemq' em quoz hanc hanc
q' p'p' et p'p' **P**apue ista

tu euagelij ad q' omis vocat
Unde impo absolute dr q' p'
cuaz sua no dedit aduulua
Et q' d' v'v' q' usura accep
it **Q**u' aut ab eicnd' usura ac
cipet no sicut eis q' d' q' li
atu s' p'p' aduulua malu
utandu ne s' audeis dm col
entibus usuras accipent ppter
auaricia cu dedit erat **Q**u
Usa **lvj** **Q**u' aut ipm' gmit
titur seorsu q' d' m' d' re
fenz ibi large acipit pmutuo
Sicut et et **lvij** dr multa no
causa nequae no ferat sut i
no mutuoem pmutuo q' ipve
m' iudicio habudancia diuicia
az expua q' d' q' aliq' mutu
are possint **Q**uoniam **Q**uoniam
Ad **lvj** dd q' leg
es hanc d' d' d' d' d' d' d' d' d'
iponta ppt q' d' d' d' d' d' d'
fector' iquibz m' d' d' d' d' d'
ipendit si oia p'ca d' d' d' d'
p'hibent p'ca ad h' d' d' d' d'
usuras lex hanc q' d' d' d' d'
q' est hanc ad esse s' iusticiaz
sine impediment' utilitates
m' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
Unde impo iure ou
li dr q' res que usu gsumit
neq' ruce nali neq' ouli re
cipuit usu fructu et q' senatq'
no sicut eaz rex usufuctum
neq' em potat s' q' usu fructu
tu g' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
Et q' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
i poluce q' usura adquisio
p'p' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
Quoniam **A**d **lvj** dd q' dare mutuu no
p' tenetur ho et io q' d' d' d'
p' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
lury demutuo no q' d' d' d'
subrae p'cepti **Q**u' tu dia con

272

ri sit. Et patz ihys qui locat
 opus suas quas manu ut ligna
 excent. Si uo sit nung ab ob
 sequo ut aliqua no qz p obli
 gatione rei. **S** ex beniuolencia
 que subestacione pecunie no ca
 dit licet h' ampe et exige et
 expectat. **A**d iij d' q' p'ua
 no pt uendi p' pecunia amplioi
 q' sit q'ntas pecunie mutata
 que r' statonda est n' ibi aliq'
 exigendu aut expectandu nisi
 beniuolencie affectus qui subes
 tacione pecunie no cadit ex quo
 pt gredere spontanea mutatio.
 Repugnat aut ei obligatio ad
 mutuu ipostez faciedu quia et
 talis obligatio pecunia estimari
 possit. Et io licet sibi mutuan
 unu ad a' mutuae no aut lig
 au obligat admittuu ipostez
 faciedu. **A**d v d' q' illa qui
 mutuat pecuniaz in sicut d' m'z
 pecunie ten' cu mutuat. **I**nde
 ille cu pecunia mutuat s' suo
 p'culo tenet ea et tenet integ
 restitue. **I**nde no debz amp
 lus exige ille qui mutuauit.
S ille qui q'ntat pecuniaz sua
 ut mator' ut ar' n' s' p' modu so
 p'cat' cuiusda no in sicut d' m'z
 pecunie sue nullu s' q' remanz
 eius ita q' eu p'culo ip'z nec
 m'ator' de eo negotiat' ut
 ar' n' s' op'at' **E**t io licet pt
 p'ce licit' inde quement' expe
 re t'az' de re sua. **A**d vi d' q'
 si quis p' pecunia sibi mutuaui
 obliget re aliq' cuius usus p'no
 estari pt. **I**d'z usui illuz rei ille
 q' mutuauit p' p'ntie restituat
 a' q' mutuauit alia p' si usui
 rei illuz p'no sibi sup'addi ue

lit. id' est ac si pecuniaz acci
 pet' p' mutuo q' est usurariu
 nisi forte esset talis res cuius
 usus sine p'no soleat gredi
 ut amicos sicut patz ilib' acco
 madato. **A**d viij d' q' si aliq'
 paruo uelut uende res suas
 q' sit usui p'no ut de pecunia
 soluenda emptore expectet usi
 ra manifeste q'ntatur q' h'z
 expectat' p'no soluendi h'z uoy
 mutuu. **I**n q' q' ill' usui p'no
 p' h'z expectat'one exigat' est
 q' p'no mutuu q' p'no ad uoy
 usure. **S**ili' ena si q' emptor
 uelut re eme uoy q' sit usui
 p'no eo q' pecuniaz ante solu
 q' possit e' tradi e' p'no usi
 re. **Q**u' ena ista anticipatio so
 lucio pecunie h'z mutuu uoy
 tuz q' da p'no est q' dimmu
 it deusto p'no rei empta. **S**i
 uo ad deusto p'no uelut di
 minue' pecuniaz q'ud habeat
 no p'ntat p'no usure. **A**d
 iij d' p' p'ce vi q' q' quid
 aliquis de pecunia usura
 ra licitus fuit redd' tenet
It' em' ap'lo. **V**o. xi. **S**i iudex
 sita et r' m' q' eade r' m' e
 si r' d' i' m' f' m' e' et r' m' f' m' e
 dix fuit usura. **E**t q' quid
 ex ea at' s' s' e' est. **E**t usura
 q' tenet ad restituoz' illu. **A**d
 Sicut d' q' de usur' nulla de
 r' etali. **I**n tu sicut asseris q' o
 s' sessiones que de usur' s' s' q'
 ate debet vendi et usura
 p'na h'z q' aquibz s' s' extorta
 restitui. **E**t eadem r' m' q' q'
 aliud expectat' usura ac
 quire. **I**tem debz restitui
Ad p' illud q' ad em' de p'ce

mutuu am
 q' d' s' s' s'
 de h' e' h'
 q' p' m' e'
 q' p' e' s' s'
 a' m' a' d' p'
 m' r' e' e' t'
 t' u' n' s' u'
 h' z' e' s' p' o'
 d' o' d' a' p' m'
 d' e' p' e' u' i' o'
 u' d' o' b' a' r' e'
 q' n' o' d' u' l' z'
 p' r' o' a' b' h' n' d'
 r' e' s' p' a' c' o' a' b' u'
 n' o' d' e' e'
 e' a' d' q' a' d'
 p' r' e' t' h'
 q' u' i' t' a' t' e' b' n'
 e' t' i' o' l' l' e'
 r' e' m' u' e' u' t'
 q' u' i' s' e' a' q'
 p' h' u' s' r' e' c' o'
 o' a' c' c' e' p' t'
 i' a' d' p' l' u' c' r' e'
 n' o' t' o' r' e'
 d' u' t' r' i' s' t' a'
 m' a' g' i' s' t' r' i'
 b' n' f' i' a' n' q'
 e' o' u' d' q'
 n' o' q' u' e' b' t'
 i' p' m' u' a' t' u' r'
 a' t' n' o' s' p' e' t' a'
 l' a' t' **A**d iij
 r' e' m' u' e' m' u'
 p' a' g' e' t' q' p'
 a' n' t' u' t' e' s' p'
 m' u' n' d' o' a' b' o'
 p' m' d' e' e' a'
 e' n' g' e' t' m' u'
 p' e' c' u' n' i' a' e' s' t'

omnia usura debetur sibi rone
 pecunie q̄ dedit / no q̄ h̄z
 maḡ us̄ rone q̄ acquisuit
 q̄ pecunia q̄ dedit / si pecu
 ma usuraria tenebatur resti
 tue q̄ illud q̄ ex ea acq̄ru in
 restitue q̄z q̄ quilibz p̄ li
 cite tene id q̄ legitime acqui
 sunt si id q̄ acquirut / pecunia
 usuraria m̄du legitime acqui
 ritur q̄ licite p̄t retine q̄
Vo d̄ q̄ sicut sup̄ d̄m̄ est res
 queda sūt quaz usus est ipsa
 eaz q̄ sup̄no qua no h̄nt usufu
 r̄bi s̄ iura / et io si talia fuer
 it q̄ usura extorta puta de
 narij tribu vnu aut a ad
 h̄z no tenet h̄o ad restituend̄
 nisi id q̄ accepit / q̄ id q̄ deta
 li re est acquisitu no est fructu
 h̄z rei / si h̄uone industrie nisi
 forte q̄ detentoz talis res ali
 sit d̄m̄ificatus amittedo ad
 dabomo sius / tuc em tenet
 ad r̄p̄ensioz noamtu / **Da**
 uo res sūt quaz usus no est
 eaz q̄ sup̄no et talia h̄nt usufu
 r̄tu sicut dom̄ et aḡ et alia
 h̄z / **Et** io si quod dom̄ aliq̄
 ut agru q̄ usura extorsisset
 no solu tenet restituere domu
 ul agru s̄ eaz fructu m̄de p̄
 ceptos quia sūt fructu rerum
 q̄z aliq̄ est dom̄ et io ei deb
 ent / **Ad** v̄ q̄ d̄ q̄ r̄adyo no
 solu h̄t rom̄ m̄ sicut p̄ua
 usuraria / s̄ h̄t eaz aliq̄ rom̄
 cause actue m̄ptum adm̄st
 nutmentu / et io no est simile
Ad q̄ d̄ q̄ possessiones que
 deusur̄ sūt q̄p̄te no sūt eoz
 quoz fuerut usura s̄ illoz

qui eas emerut / s̄ in obliga
 te illis aquis fuerut usura
 accepte sicut et alia bona usu
 rarij / et io no p̄cipit q̄ assig
 nentur ille possessiones h̄z
 aquis fuerut accepte usura q̄z
 forte plus valent q̄ usura q̄
 dederut / s̄ p̄cipi q̄ uedant
 possessiones / et eaz p̄ria r̄si
 tuantur / s̄ si q̄ntitate usura acce
 pte / **Ad** q̄ d̄ q̄ illud q̄ accepi
 de pecunia usuraria debetur q̄d̄
 acquirere p̄t pecunia usura
 rarij data sicut p̄t eaz / istru
 metalon / s̄ p̄t suaz industria
 sicut p̄t causa p̄ncipale / et io
 plus uat h̄t n̄e acq̄tes de pecu
 nia usuraria q̄ ip̄a pecunia
 usuraria / **Ad** q̄ sic p̄t v̄ q̄ no licet
 At pecunia ampe mutuo
 subusura / **Et** on ap̄le / **Vo** / **Et** q̄
 digni sūt morte no solu qui fa
 ciut p̄m̄ s̄ eaz qui q̄sentat
 faciunt / s̄ ille qui accipit pecu
 niaz mutuo subusu / q̄sentat
 usurario m̄ suo p̄t et p̄bet ei
 occasione peccadi q̄ et p̄p̄
 at / **Ad** q̄ p̄ nullo comodo t̄p̄ali
 debz aliquis ali q̄m̄q̄ occasioz
 p̄t peccadi h̄ em p̄m̄q̄ aduoz
 scandali actum q̄ s̄ est p̄m̄q̄
 ut sup̄ d̄m̄ est / s̄ ille q̄ petu
 mutuo ab usurario exp̄sse dat
 ei occasione peccadi q̄ p̄ nullo
 comodo t̄p̄ali exp̄sse / **Ad** q̄ q̄
 mor v̄ esse n̄citas q̄m̄ depo
 nedi pecuniaz sua apud usurari
 q̄ mutuo accipedi ab ip̄o / s̄ de
 pone pecuniaz apud usurari
 v̄ esse oio illicitu / sicut illicitu
 est deponere gladiu h̄p̄ut fieri

ut ip̄es q̄
 in gloso
 m̄m̄a ad
 le qui n̄m̄
 p̄m̄q̄ r̄i
 et m̄da m̄
 de q̄z us
 sicut iust
 m̄m̄a subu
 m̄m̄a subu
 vo d̄ q̄ m̄
 r̄m̄m̄a nullo
 r̄o aliq̄ aduoz
 et deus ut
 q̄ bonu exp̄sol
 q̄ bonu ar̄ d̄
 vo Auḡ p̄t
 licet usi iuram̄
 q̄ d̄m̄ m̄m̄
 et eaz iuram̄
 p̄m̄ q̄ qui ut
 p̄m̄ d̄m̄
 ad bonu no
 et quo p̄d̄m̄
 et bono eaz
 t̄m̄e m̄d̄m̄
 p̄m̄ d̄m̄
 q̄m̄ d̄m̄
 licet m̄d̄m̄ aliq̄
 subuaz licet t̄
 no est sicut et
 et mutuo am̄
 q̄ bonu q̄ est
 r̄m̄m̄ ut ali
 et qū m̄d̄m̄
 et bona que h̄
 m̄m̄o q̄m̄m̄
 aduoz q̄o p̄
 et d̄m̄m̄
 et habem̄
 et h̄ p̄t
 et qui accipit

osum ut iure qmittit luxuriosus
 seu abu galoso q neq; licit est
 accipere mutuum abusuario. **¶** 2°
 est ille qui iuria pnt no per
 cit. **¶** Phy. in eth. vn iusticia
 no est media int duo iura
 ibide dicitur. **¶** usura q peccat
 qntu fiat iusticia accipien
 mutuum subusu. **¶** ille q acci
 pit mutuum subusu no peccat
¶ 2° ad q inducere hoies ad
 peccandu nullo mo licet ut in
 pto alij ad bonu licit est q
 deus utit oibus pnt ad ali
 p bonu ex quolib; em malo elat
 aliq bonu ut dicitur In entidion
10 Aug. publice qren utz
 licet uti iuramento eius qui p fal
 so deos iurat iquo manifeste p
 tar eius iuramentu dicitur adhibens
¶ Indit q qui utit fide illij qui
 p falsos deos iurat no admittit
 s; ad bonu no pto illis se son
 at quo pdemora iuravit. **¶** In
 ro bono eius quo fide fruunt
 si tamen inducet eu ad iudicandu
 p falsos deos peccat. **¶** Itaena
ipposito dicendu est q nullo mo
 licet inducere aliq admittendu
 subusu licet tamen ab eo q h p
 tus est face et usurus alias el
 cet mutuum accipere subusu. **¶** Pter
 aliq bonu q est subuenio sue
 necessitat ut aliq fiat eia lig
 ei qui madit milanes manife
 stae bona que hnt que latinos
 despiedo peccant. **¶** Ad h q no oc
 cadatur ex p uroz qui dix
 erunt ad ysmael nolite occidere
 nos q habemus thesauru iag
¶ Et de qe xi. qd. 1. qd. 1. qd. 1.
 q ille qui accipit peccat; mu

tuo subusu no qstent iper
 titu usurarij. **¶** s; ut eo nec pl
 acet ei usurarij accipere. **¶** s; mu
 tuato q est bona. **¶** Ad q ad q
 ille qui accipit peccat; mutuo
 subusu no dat usurario accipere
 usuras accipendi s; mutuandi
¶ pe aut usurarij sunt occasio
 peccandi ex malicia cordis sui
¶ Unde scandalu passum est ex
 pte sua no aut actum ex pte
 pccati mutuum n; in ip h; sta
 dalu passum dz aliud amutuo
 peccando desiste si indigeat
 q h; passum scandalu no p
 uent ex firmitate ut ignora
 aa s; q malicia. **¶** Ad q ad q
 si quis qmittet peccat; suam
 usurario no hnti alias unde
 usuras qstet ut h; mtenoe
 qmittet ut inde copiosius pu
 sura lucratur daret min per
 candi. **¶** Unde et ip esset q
 tucep culpe. **¶** Si aut ad usur
 aio alias hnti unde usuras ex
 ceat aliquis peccat; sua comi
 tatur ut tunc qstet no peccat
 s; uti hoie peccatoe ad bonu.

D Ende qstidandu est
 de pibus q integ
 libus iusticie q sur
 face bonu et de iu
 re amalo et de iu
 tyo opposit e q querit in
 pmo utz duo p dicitur sit p
 tes iusticie. **¶** 1° utz iusticie
 sit p. **¶** 2° pte pntm. **¶** 3° utz
 omissio sit pte pntm. **¶** 4° utz
 comparoe omissio ad iusticie
 effionem. **¶**
Are amalo et face bonu

Tu dicitur igitur agitur q
 omissio no est spale pty q
 p Que pty est uoluntati
 s omissio qnz no est uolunta
 ria s noaria. Puta cu mlti
 corrupta est que uigilate uou
 ut tu ad amittit rem q rsta
 tue tenetur ut tu face dos
 tenet celebra et hz aliq i
 peduntur q omissio no est
 p pty q q. Cuius pccati
 pto est detinere alij tpr
 qn mapit esse s h no est d
 timare iomissione q qnz
 no facit illi se habz n tu s
 pccat q omissio no est sp
 le pty q q. Que pccatu
 spale spali utur opponit s
 no est dare alij spaleu
 utute cu omissio opponitur
 m q bonu auglz ubi orth
 p tu q iusticia cu spaly m
 opponi p requit aliq acti
 era mderiaco amalo ar di
 tu est omissio aut p esse
 absq om actu q omissio no
 est spale pty q q. q est q
 di Jacobi m. Sacn bonu et
 no facien pty est illi q
 d q omissio mptat pmissi
 one bon no aut augaique
 s bonu debui. Bonu aut s
 racione debui pmet ppre
 aduistiag adlegale quide si
 debui accipiat iordie adle
 ge diuina ut huanu adspale
 aut iusticia s q debui q sda
 tur iordie adpzi. Unde
 eo mo quo iusticia est spale
 utus ut sup libum est. et ois
 sio est spale pty distinctu
 apud que opponitur alijs u
 turibus eo us mo q face bo

tua opponit omissio est queda
 spalis qd iusticie distincta
 aduistiaco mali cu opponitur
 iusticio era omissio abisgre
 sione distinguitur. Ad i q
 d q omissio no est pty ori
 giale s actuale no q heat ali
 que actu sibi essentiale s h q
 nego acti rduat adq actus
 et s h no age accipitur ut age
 qdm sicut sup dny est. Ad
 i d q omissio sicut dny est no
 est n boni debui adq ad bi
 no aut tenet adipossibile.
 Unde nullus si no facit id q
 face no p pccat pmissioz
 mulier q corrupta que uigila
 te uouit no omittit uigilata
 no hndo s no pccando de
 pto pto ut no faciedo q
 pt aduotu adimplendu p q
 tione obsuauca. Baides
 era no tenet dca missa n
 supposita debui oportunitate
 que si desit no omittit et si
 mlti ad tenet adistituoz su
 pposita facultate q si n q
 n hre pt no omittit diuino
 faciat q pt et ide de est m
 alijs. Ad i d q sicut pty
 iusticie opponit pcept
 negans que pccat aduisti
 ndu amalo. Ita pty omissio
 opponit pccat affirmatiuus
 que pmet adfaciedu bonu
 pcepta aut affirmata no ob
 ligat adst s adipus debui
 tum et qullo tpe pty omissi
 ois mapit esse p tu q
 ge q aliquis tur sit mptes
 adfaciedu q debz q quidez
 si sit pter e eus culpam

no omittit ut dny est. Si no

non omittit ut dictum est Si uero
 sit propter eum culpa peccatorum
 culpa cum ad deserto se iebria
 lut et non potest surge ad matu-
 nas ut dicitur. Inuit quidam quod tunc
 incipit peccatum omissionis quoniam aliquo
 applicat se ad actum illatum et igitur
 possibilem cum illo actu ad quod tenet
 si hoc non tenet uim qua datus quod
 exantinet pualentia et tunc
 ad matuital non obmittit. Unde
 patet quod peccatum meliorem non fu-
 it ommissio sed omissionis causa.
 Unde dicitur quod omissionis incipit
 ei imputat ad culpam quoniam fuit pro-
 opandi in propter causa peccati
 tem ommissio sequens reddit uolu-
 taria. **Ad** idem dicitur quod omissionis di-
 recte oppositum iusticie ut dicitur est
 non enim est ommissio bonitatis ali-
 cuius uita non subroet debiti quod
 pertinet ad iustitiam. Plus autem re-
 quiritur ad actum uirtutum minorum
 quod ad demeritis culpe quod bonum
 est ex merito causa mala de ex
 singularibus defectibus. Et id ad
 iusticie meritum requiritur actus
 non autem ad omissionem. **Ad**
Ad idem sic patet utrum peccatum
 omissionis sit quod quod
 transgressionis. Delictum enim videtur
 esse quod derelictum et sic patet
 videtur idem esse omissionem si de-
 lectum est quod quod peccatum transgre-
 sionis quod maiori ex parte id
 gebat. **Et** patet leuit. v. quod peccatum
 omissionis est quod quod peccatum
 transgressionis. **Ad** idem dicitur quod
 bono magis malum opponit. **Et**
 patet per hoc non aliter si facere
 bonum aut opponit omissionis est no-
 bilior pro iusticie quam derelinere
 amalo aut opponitur transgressio

quod peccatum quod quod peccatum
 uelale et mortale si peccatum om-
 sionis ut esse pro mortale quod
 opponit precepto affirmatiuo
 quod omissionis ut esse grauius peccatum
 tu quod sit transgressio. **Ad** idem dicitur quod
 est pena dampni si carceris nisi
 omne dicitur que debet peccato
 omissionis quod pena sensus quod
 debet pro transgressionis. **Et**
 patet per **Erasmus** super **Matth.** si pe-
 na proportionat culpe quod grauius
 est peccatum omissionis quam transgre-
 sionis. **Et** patet quod si aliquid
 est abstine amalo faciendo quod
 imple bonum quod quod peccatum quod
 non abstinet amalo faciendo quod
 est transgredi quod qui non implet
 bonum quod est omittit. **Ad** idem dicitur quod
 peccatum minus est quod iusticie aut
 uirtute distat. **Et** dicitur **ix.**
Matth. Unde grauius magis distat
 a suo grauius quod simplex eius nego-
 sium nigrum plus distat ab albo
 quod simplex non albo. omne enim nigrum
 est non albo si non quod quod
 festu est aut quod transgressio quod
 actu actu uirtutum omissionis a meritum
 negotii quod quod peccatum omissionis
 est si quod quod debita uirtute
 uirtute non exhibeat. **Ad** idem dicitur quod
 transgressionis si quod quod
 cuius iuria eis inferat. Unde
 manifestu est quod simplex et abso-
 lute legendo transgressio est quod
 uirtutum peccatum quod omissionis licet aliquid
 omissionis possit esse quod quod aliquid
 quod transgressio. **Ad** idem dicitur quod
 dicitur quod delictum quod inter superiorum
 sicut quod omissionis quod quod in
 stante accipitur pro quod omittit
 aliquid delictum quod pertinet

XX

.q. lxxx.
Item alia qo de pnbis potencialibz iusticie .i.

addeu ut qn sicut et quasi
 ai quoda gremptu delmp
 ho id q face debz et sic habz
 qda gntate voc auq maori
 qpraco indiget **Ad qd**
 q ai q est face bonu opponit
 et no face face bonu q e out
 tera et face malu q est trisq
 di **Et** pnu gditore fm q
 rie q mptat maore dila
 au et no trisgressio e juus
 pntu **Ad in** d d q slat oisio
 opponit pcept affirmatio ita u
 anisio opponit pcept negati
 uo **Et** no unuq si pcept
 abur mptat maor pnt mortal
 pt aut larze dia trisgressio
 ut omissio exeo q ad sit pter
 pcepta affirmatiua ut nega
 tiua disposicione adoppoitiu
 ipoz et sic utqz larze acci
 pundo pt esse pntu uemale
Ad in d d q pto trisgressi
 ois indz et pena dapm p
 aupsione adeo et pena sensu
 qpt mordmata quione ad
 bonu gmutabile **Sic** etia ois
 flom no sctu debet pena da
 pni si etia pena sensu .f. d
Itm d d arbor que no fa
 fructu bonu exadet et ugne
 mittetur et li pnt radice ex
 qua pcedit lig no habent ex
 naitate actuali quione ad
 aliq bonu gmutabile **Et**

Dnde qsidandu est
 de pnbis poteaah
 bus iusticie i deu
 turibz et ane pnb
 Et tr her duo su
 qsidanda **Primo** quide que utu
 res iusticie anectantur .f. qsi

deatudu est de singulis utu
 bus iusticie ane pnb **Et**
Ad .i. sic pte vi q iqueni
 ent assignentur ututes iustie
 ane pnb **Tullius** em eniat sex
 religione pietate .f. qz vni
 dicitur obsequium vntate .f. d
 dicitur aut vi esse spad qmuta
 tie iusticie .f. p illat iurqo in
 dita reponit ut exsupidit
 putat no q debz ut ututes
 iusticie ane pnb **Ad** qd qd
 sup spm sapientis qm vi .f.
 morena .f. aucta qd d d d pte
 tate religioz affm .f. pntitate .f.
 quaz plures anillo pntmitta
 .f. vi .f. iuffm eniatas et utu
 tes pntudiae aductas **Ad** .f. d
 pntudiae alijs ponit v pte
 iusticie si obedienca i supioro .f.
 disciplina i inferior .f. equitas
 respectu equi .f. fides et vntas
 i omz de quibz atullio no pot
 nisi vntas .f. vi .f. iuffm mias
 se ututes iusticie ane pnb **Ad**
Andromachus pntate qd
 noue ptes iusticie ane pnb .f.
 liberalitate .f. benignitate .f. vndicau
 ua .f. qfatuaz .f. cusebia .f. eudpisi
 am .f. stitate .f. bona gmutatoz .f. leg
 postaz **Et** tullius manifeste
 no ponit n vndicau q vi
 iuffm eniasse **Ad** .f. d .f. d
 etii ponit quibus iusticie adu
 ctam de qua nulla pmissaz
 assignaconu vi ro esse facta
 q iuffm su eniate en
 tutes iusticie ane pnb **Ad** d d
 q nbtibus q aduquntur alio
 pncipali ututi duo su qsidanda
 primo quide q ututes ille d d

Deiuitatib; ei

Amexas

quo in pncipali uirtute quemat
 Sedo q; i aliquo deficiant apfor
 ta roe ipius q; uo iusticia adal
 taz est ut exsupidit puz oes
 ututes que adalece su possut
 roe quementie iusticie amech
 No uo iusticie q; sicut mli q; alti
 reddat q; ei debetur s; equita
 tem **Et** exsupidit puz dup
 igit aliq; utus adaltu existens
 arde iusticie defiat **Ino** q; de
 mo iquatu defiat arde equit
 Alio mo mptu defiat arde
 debiti **Est** em queda ututes
 que **em** debitu quide alti red
 dit s; no possut redde egle
 Et q; mo queda quidq; abhoie
 deo redditur debitu est no
 in p; esse egle ut s; tu homo
 ei reddat q; tu d; s; illud p;
 Quid i tribua duo p; q; que
 uelut in . et s; h; aduigt ius
 tice reliquo **Que** ut tullig d;
 supior; q; da n; q; diuina uocat
 anu timonia; q; affi; **Et** p; mib;
 no p; s; equalitate respens
 ari q; ad debet **Et** p; itat
 p; h; iuy eth; et sic aduigt
 iusticie p; etas **P**qua ut tullig
 dicit sagne mit; p; te q; be
 muolu offiau et diliges tri
 but cultus **Et** uo no p; eq
 le p; m; respensu abhoie
Et p; itat p; h; iuy eth; et
 sic aduigtur iusticie obfuar
 u **Et** ut tullig d; hoies ali
 qua dignitate attedetes q; da
 cultu et honoe dignat; arde
 uo debiti iusticie defectus
 p; attendi s; q; est dup; de
 bitu s; morale et legale **In**
 et p; h; iuy eth; s; h; dup;
 iustu affigt **Debitu** quide le
 gale est adquod reddendu

aliquo lege affingit et tale
 debitu q; attendit iusticia
 que est pncipalis utus. debi
 tu aut morale est q; ad debz
 ex honestate utur. et q; debi
 tu necessitate mptat **I**ta ta
 le debitu h; duplice gradu
 q; da em est sic non ut s; in eo
 honestas mor; q; suu no pos
 sit et hoc habet plus de roe
 debiti et p; hoc debitu att
 di expte ipius debent et
 sic ad hoc debitu p; tmet q; ho
 tale se exhibeat alti iuerbio
 et factis qualis est. et ita ad
 iugitur iusticie uitas **P** q; ut
 tullus dicit imutata ea q; sit
 aut fuerit aut sua sit dicit
 p; etia attedi expte ei; au
 debet p; ut s; ad respensu ali
 ou s; ea que fecit q; quide
 mbome et sic aduigt iusticie
 q; ra **Inq; ut** tullig dicit; auctia
 u et officio; aliq; memoria
 i; muniandi uoluntas q; h; et aliq;
Et uo imalus et sic aduigt
 iusticie iudicio q; ut tullig
 dicit uis aut iuria et oio q;
 q; obscuru est defendendo aut
 ulassendo p; pulsatur **Alud** uo
 debitu est necessari; sic q; feret
 admaore honestate sine quo
 in honestas q; suu p; q; quide
 debitu attendit liberalitas af
 fabilitas sine amonia **Et** alia
 h; q; que tullig p; mittit m; di
 ca emaroe q; p; h; h; ut de
 rarioe debiti **Ad;** q; d; q;
 iudicia que sit aucte publice
 potestur s; sententia; iudicij
 p; tmet aduigtur q; mutatus
 s; iudicia qua quos facti p; a

Item q. lxxxi. **Alia De Religione**

q benignus est in spote adbn
faciendu patus et dicitur ade
lajum **Et ipse Andromeda** q
benignitas est hinc uoluntate et
bn facturus libalitas aut vide
ad hanc uirtute ptime **q ad v. de**
q epistola no aduigt iustia ep
nucilai s legalit et vi esse idz
in ea que dicitur e eugnomofma

Demandu est de religione
de pietate **3o** de obsequia
de uo de gra yto de uirtute **4o**
de uirtute **5o** de uirtute **6o**
de uirtute **7o** de uirtute **8o**
de uirtute **9o** de uirtute **10o**
de uirtute **11o** de uirtute **12o**
de uirtute **13o** de uirtute **14o**
de uirtute **15o** de uirtute **16o**
de uirtute **17o** de uirtute **18o**
de uirtute **19o** de uirtute **20o**
de uirtute **21o** de uirtute **22o**
de uirtute **23o** de uirtute **24o**
de uirtute **25o** de uirtute **26o**
de uirtute **27o** de uirtute **28o**
de uirtute **29o** de uirtute **30o**
de uirtute **31o** de uirtute **32o**
de uirtute **33o** de uirtute **34o**
de uirtute **35o** de uirtute **36o**
de uirtute **37o** de uirtute **38o**
de uirtute **39o** de uirtute **40o**
de uirtute **41o** de uirtute **42o**
de uirtute **43o** de uirtute **44o**
de uirtute **45o** de uirtute **46o**
de uirtute **47o** de uirtute **48o**
de uirtute **49o** de uirtute **50o**
de uirtute **51o** de uirtute **52o**
de uirtute **53o** de uirtute **54o**
de uirtute **55o** de uirtute **56o**
de uirtute **57o** de uirtute **58o**
de uirtute **59o** de uirtute **60o**
de uirtute **61o** de uirtute **62o**
de uirtute **63o** de uirtute **64o**
de uirtute **65o** de uirtute **66o**
de uirtute **67o** de uirtute **68o**
de uirtute **69o** de uirtute **70o**
de uirtute **71o** de uirtute **72o**
de uirtute **73o** de uirtute **74o**
de uirtute **75o** de uirtute **76o**
de uirtute **77o** de uirtute **78o**
de uirtute **79o** de uirtute **80o**
de uirtute **81o** de uirtute **82o**
de uirtute **83o** de uirtute **84o**
de uirtute **85o** de uirtute **86o**
de uirtute **87o** de uirtute **88o**
de uirtute **89o** de uirtute **90o**
de uirtute **91o** de uirtute **92o**
de uirtute **93o** de uirtute **94o**
de uirtute **95o** de uirtute **96o**
de uirtute **97o** de uirtute **98o**
de uirtute **99o** de uirtute **100o**

ut deū et p̄m̄ h̄ est iusta
re pupillos et uiduas tribu
lacione eoz et maculatu se m
stodie abhor s̄lo s̄ uisitas pu
pillos et uiduas di s̄ ordies
ad p̄m̄ q̄ aut dicit macula
tu se rustodie abh̄ s̄lo p̄inet
ad ordie quo ordmatur h̄o i se
ip̄o q̄ religio no solu di mor di
ne addm̄ **q̄ s̄ Auḡ d̄ v. de a.**
di. laia loquidi q̄ suat die no m
puoz s̄m̄ ena doctissioz cogn
acozibus huans atqz afficitibz
et quibusqz n̄itudinibz dicit
ex h̄nda religio no eo uocablo
utatur ambigui tu denutu d̄
itar̄ uirt̄ q̄ d̄t fident d̄re
ualent̄ religio no esse n̄
ultu di. q̄ religio di no solu
ordie addm̄ s̄ ena iordie
ad p̄m̄ q̄ s̄ Ad religione
uidetur laia p̄m̄ laia ena i
tra p̄m̄ s̄m̄ s̄ Auḡ d̄
v. de uirtute dei s̄m̄
aut no solu de bono deo s̄m̄
p̄m̄ s̄. d̄ ad gal. v. p̄m̄
te p̄m̄ p̄m̄ n̄m̄ q̄ religio i
q̄m̄ ena ordies ad p̄m̄
q̄ s̄ Ad religione p̄m̄ au
tus s̄ h̄o di no solu colē di
s̄ ena p̄m̄ s̄ d̄ th̄m̄
p̄m̄ seu cognatos colē q̄ es
religio nos ordiat ad p̄m̄
et no solu addm̄ q̄ s̄ h̄m̄
m̄statu s̄m̄ ep̄m̄ deo
s̄m̄ subiecti no aut d̄m̄ r̄i
gros̄ om̄s qui s̄m̄ m̄statu salu
t̄ s̄ solu illi qui quibusda uor
et obsequiis et ad obediend̄
aliquibz homibus se assignent
q̄ religio no vi m̄statu ordi
nem subiecto h̄m̄ addm̄ q̄ s̄
q̄ est q̄ bulli d̄ v. p̄m̄

Ad si p̄m̄ vi q̄ religio
no ordinat hoies s̄m̄
addm̄ **di en Jacobi s̄m̄**
ligio m̄da et imaculata ap